

Grenzen verkennen: Duits-Nederlands onderwijs

In het Duitse dorp Kranenburg is een derde van de inwoners Nederlands. De **Euregioschool** is voor Nederlandse en Duitse leerlingen de opmaat naar het eindexamen in een van beide landen.

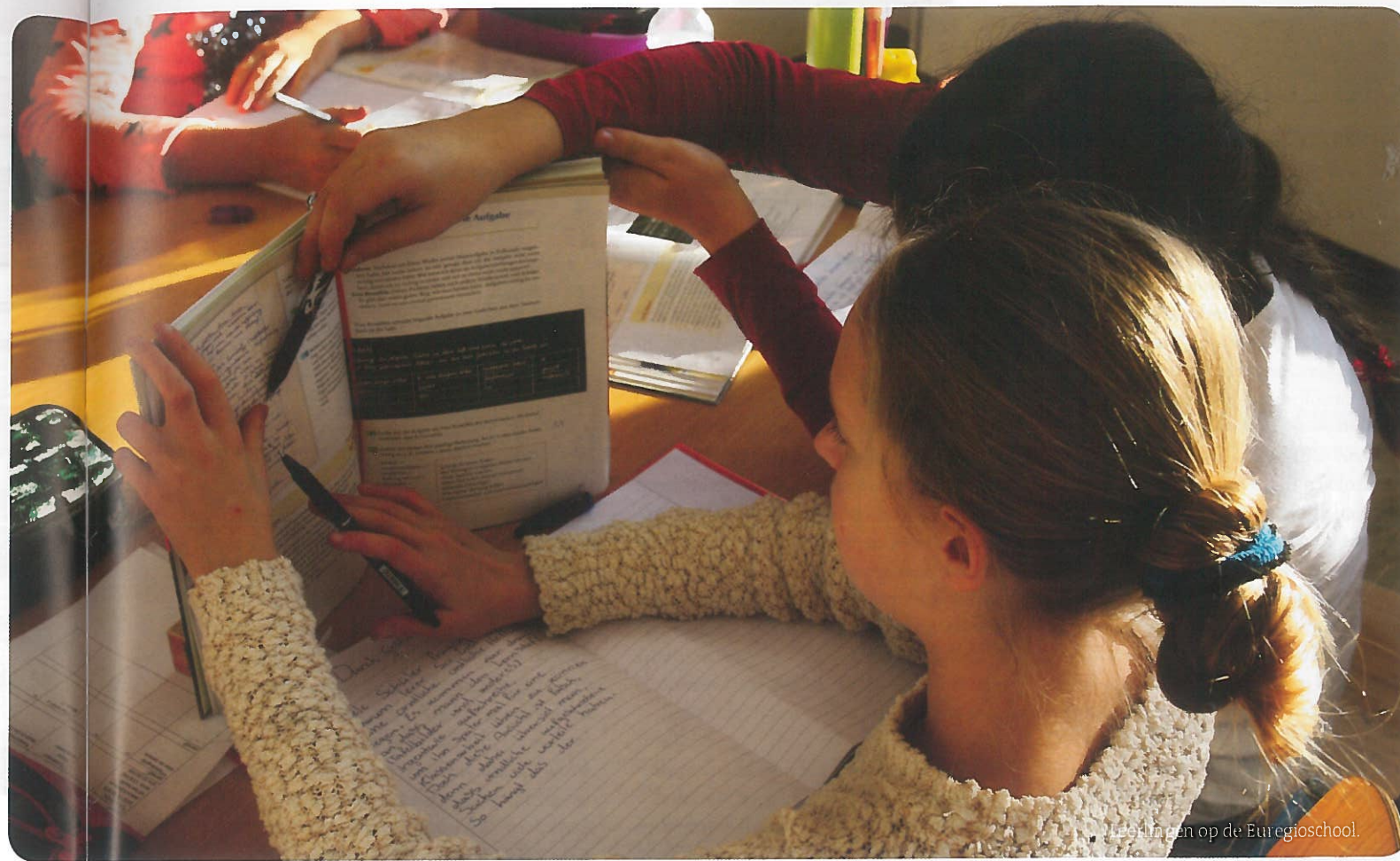
8.00 uur. Voordat de les begint, mogen de leerlingen zich in het klaslokaal op de dag voorbereiden. Zoë en Joana (11) buigen zich over een welkomstlied voor twee nieuwe leerlingen. Handig: bij het typen verbeterd de iPad 'Herzlich willkommen' in 'Herzlich willkommen'. Achter in de klas zit docent Horst Baranowski proefwerken na te kijken. 'We hebben de klas opgesplitst,' legt hij uit. Aan het begin van het schooljaar hebben de kinderen onder andere Duitse en Nederlandse taalontwikkelingstoetsen gedaan. 'De leerlingen die al goed Nederlands kennen, oefenen op het niveau van groep 7, de anderen op het niveau van groep 5.' Volgend schooljaar leggen alle leerlingen de centrale eindtoets af. Dat is spannend: de *Grundschule* (Duitse basisschool) kent zo'n toets niet. De docenten bezien de toetsvoorbereiding kritisch. 'We vinden samenhangend leren belangrijk,' zegt schoolleider Ulrich Falk. **'We besteden liever niet te veel tijd aan het oefenen van toetsprocedures.'**

8.30 uur. De eerste les begint: taal. Voertaal: Nederlands (zie ook kader). Baranowski legt bij Duitse en Nederlandse werkwoorden uit wat woordstammen en vervoegingen zijn. Dat lijkt wat laat in groep 7,

maar is conform het Duitse curriculum. Na een half uur vertrekken de leerlingen om een zelfgeschreven toneelstuk voor te bereiden. 'Door het toneelspelen praten ook de terughoudende kinderen Nederlands,' verklaart Baranowski.

De meeste kinderen op de Euregioschool komen uit tweetalige families. Sommigen hebben eerst een Nederlandse basisschool bezocht en beginnen met een achterstand in het Duits, anderen hebben op de *Grundschule* in Kranenburg Nederlands alleen als schoolvak gehad. Taalkennis is geen toelatingseis voor de Euregioschool, zolang de kinderen beide talen willen leren. Gedurende het schooljaar wordt de taalontwikkeling van de kinderen met Cito-toetsen beproefd, net als op veel Nederlandse basisscholen. 'We zijn ervan onder de indruk hoe vlot de kinderen leren door de intensieve onderdompeling in de taal hier op school,' zegt Falk. 'Ook in de lessen wisselen ze steeds vaker vanzelfsprekend tussen de talen.'

10.30 uur. Biologieles. Voertaal: Duits. Ongeveer de helft van de lessen aan de Euregioschool wordt in het Nederlands gegeven. De klas zit in een kring en luistert geconcentreerd naar docente Beata van Wave-

Leerlingen op de Euregioschool.

Binationale verkenners

De Euregioschool in Kranenburg, vlak over de grens bij Nijmegen, is een pionier: de eerste klas, van twintig leerlingen, is nu ruim een jaar bezig en de tweede lichting is net begonnen. De school integreert de **Nederlandse groep 7/8** en de Duitse eerste twee jaren van de *Realschule*, waar leerlingen vanaf hun tiende jaar naartoe gaan en die vergelijkbaar is met vmbo-t/havo. Elk vak heeft een aangewezen voertaal: biologie bijvoorbeeld in het Duits, gym in het Nederlands. In sommige vakken wordt gebruik gemaakt van Duitse, in andere vakken van Nederlandse schoolboeken. De (veelal Duitse) docenten spreken beide talen.

De Euregioschool valt onder Duitse wetgeving, maar houdt rekening met Nederlandse eisen met betrekking tot curricula, leerprofielen en toetsing. Leerlingen kunnen zo na groep 2 van de Euregioschool (de Nederlandse groep 8 en Duitse Klasse 6, de tweede klas van het Duitse vo) met een schooladvies doorstromen naar een Nederlandse vo-school. Ook kunnen ze doorgaan op de Euregioschool, in dat geval

doen ze drie jaar later hun *Realschulabschluss* en kunnen ze doorstromen naar de havo-bovenbouw op een Nederlandse school of naar Duits beroepsonderwijs of *Gymnasium*. Om de overstap naar Nederlands onderwijs voor te bereiden, werkt de Euregioschool samen met Nederlandse po- en vo-scholen uit de regio. Door gezamenlijke excursies, projectdagen en wederzijdse bezoeken bouwen leerlingen en docenten goede contacten met elkaar op. Ook onderzoekers van de Radboud Universiteit en de Universiteit Duisburg-Essen ondersteunen de Euregioschool. Zij vergelijken bijvoorbeeld Duitse en Nederlandse leerplannen en curricula met elkaar.

De Euregioschool wordt gefinancierd door de Duitse overheid en een inkomensafhankelijke ouderbijdrage, daarnaast krijgt ze subsidie uit een Interregio-project. Schoolleider Ulrich Falk wil de school laten groeien tot maximaal driehonderd leerlingen. Op termijn hoopt de school op twee nieuwe klassen per jaar.

ren, die laat zien waarom een vogel kan vliegen. Ook na herhaalde uitleg begrijpen leerlingen het nog niet. Een meisje heeft vandaag een vriendin meegenomen die geen Duits spreekt en vraagt of bij uitzondering de uitleg in het Nederlands herhaald kan worden. De taalswitch blijkt een goede gelegenheid voor de klas om het ingewikkelde verhaal nog een keer en in andere woorden te horen. Wat is 'Unterdruck' ook alweer in het Nederlands? Later schrijven alle kinderen in het Duits op wat ze geleerd hebben. De klas verzamelt eerst steekwoorden op het bord: 'Flügelform' en 'Lufstrom' bijvoorbeeld. Nuttig om het Duitse vocabulaire op te bouwen én ze bieden structuur voor de schrijfpdracht.

12.30 uur. Na de pauze schakelen docente Van Waveren en de leerlingen samen over naar het Nederlands voor de gymles. Ook het kringgesprek vooraf is in het Nederlands. De kinderen willen een incident uit de pauze bespreken. Wanneer ze in het Duits herhalen wat er wordt gezegd om een jongen uit de groep aan te spreken ('und du musst dich entschuldigen'), reageert de docente in het Nederlands en dirigeert zo het gesprek terug naar de voertaal. Alle docenten op de Euregioschool spreken zowel Duits als Nederlands. **De strenge Duitse eisen voor bevoegdheden maken het moeilijk om geschikte docenten te vinden.** 'Voor elke Nederlandse docent die we aannemen, moeten we bij de provincie een

uitzondering maken. Dat is een tijdrovende juridische procedure,' legt Falk uit. 'Duitse vo-docenten zijn standaard universitair opgeleid in twee schoolvakken. De opleiding van veel Nederlandse vo-docenten wordt daarom in Duitsland niet erkend. We mogen helaas ook geen Nederlandse basisschool docenten aannemen, omdat de Euregioschool officieel een vo-school is. Terwijl dat voor de voorbereiding op de eindtoets heel handig zou zijn.'

14.00 uur. Na de laatste les blijven sommige leerlingen nog even hangen om met het vrolijke hondje van de conciërge te spelen. Er klinkt pianomuziek uit het gebouw. 'Dat is de gepensioneerde muzikleraar,' zegt Falk. 'Hij leert nu samen met de kinderen Nederlands.' In het gebouw van de Euregioschool zat vroeger een grote mbo-school, die vijf jaar geleden gesloten werd bij gebrek aan leerlingen. Maar nu is in hetzelfde gebouw dus een nieuwe school ontstaan. ■

Gesa van den Broek is onderwijspsycholoog. Op eureschule.de bloggen de docenten in het Duits over hun projecten.

'Leerling wisselt
steeds vaker vanzelf
tussen beide talen'

Lees meer over
Duits-Nederlands
onderwijs op
pagina 7.